कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या अंतर्गत कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम ८ अंतर्गत "महाराष्ट्र व्यापक आंतरराष्ट्रीय गतीशिलता आणि क्षमता संस्था" **(Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements - MAHIMA)** स्थापन व कार्यान्वित करण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन
कौशल्य, रोजगार,उद्योजकता व नाविन्यता विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : SD&E -17029/8/2025- VE-4 -SDE
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ०६ फेब्रुवारी, २०२६.

<u>वाचा:</u>- क्र.१. कौ.रो.उ.व ना. विभाग शा.नि. क्र. जाबॅप्र-२०२३/प्र.क्र.०६/व्यशि-४, दि.१८/१२/२०२३.
क्र.२. विकसित महाराष्ट्र व्हिजन-२०४७ : समावेशकता, विषय- शिक्षण व कौशल्य

<u>प्रस्तावना:-</u>

विकसित देशांतील आरोग्याच्या वाढत्या सोयीसुविधा आणि उत्तम जीवनशैलीमुळे तेथील व्यक्तींच्या आयुर्मानात वाढ झालेली आहे. त्यामुळे विकसित देशांच्या लोकसंख्येत युवा वर्गाच्या तुलनेत वृद्धांचे प्रमाण लक्षणीय वाढलेले आहे. याचा विपरित परिणाम तेथील तरुण व कुशल मनुष्यबळाच्या उपलब्धतेवर होत आहे. त्यामुळे या देशांतील आरोग्य, बँकिंग, बांधकाम, पर्यटन व आदरातिथ्य, वाहतूक, विज्ञान व तंत्रज्ञान, उत्पादन, सामाजिक सहाय्य, शैक्षणिक सेवा, कृषी, आयटी इ. क्षेत्रातील मनुष्यबळाच्या मागणी व पुरवठ्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर तफावत निर्माण झाली आहे.

जागतिक लोकसंख्येमध्ये भारत पहिल्या क्रमांकावर असून लोकसंख्येमध्ये (वय १८ ते ४५ वर्षे) कार्यप्रवण गटाचे प्रमाण ६०-६५ टक्के आहे. सद्यस्थितीत या कार्यप्रवण गटास रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करुन देण्याचे आव्हान देशासमोर आहे. केंद्र शासन आपल्या देशातील युवा वर्गास रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करुन देण्यासाठी नेहमीच प्रयत्नशील राहिले आहे. यामध्ये कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागासोबतच इतर विभागांच्या माध्यमातून राज्यातील प्रशिक्षित मनुष्यबळ देश-विदेशातील औद्योगिक संस्थांना पुरविण्यात महाराष्ट्र अग्रेसर राहिला आहे.

महाराष्ट्रात सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रामध्ये मिळून १००० हून अधिक औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था (ITIs), ३५० + पॉलिटेक्निक आणि ८०० + अभियांत्रिकी महाविद्यालये, वैद्यकीय व फार्मसी महाविद्यालये तसेच इतर सेवा क्षेत्रांशी संबंधित शिक्षण व प्रशिक्षण संस्थांचे विस्तृत जाळे असून त्याद्वारे

कृषी व संलग्न क्षेत्रे, उद्योग, बांधकाम, आरोग्य, आतिथ्य, लॉजिस्टिक्स, बँकिंग, उत्पादन, आयटी तसेच सेवा इ. क्षेत्रांत लक्षावधी कुशल कामगार तयार होत आहेत.

सद्यस्थितीत देशांतर्गत रोजगार निर्मितीचे आव्हान, विकसित देशांतील रोजगाराच्या उपलब्ध संधी, देशात मिळणाऱ्या वेतनाच्या तुलनेत मिळणारे जादा वेतन या कारणांमुळे मागील काही वर्षापासून भारतीय युवा वर्गाचा कल आंतरराष्ट्रीय रोजगाराकडे वाढत आहे. यामध्ये महाराष्ट्रातील कामगार आणि विद्यार्थ्यांचे प्रमाण लक्षणीय आहे.

केरळ, तेलंगणा व आंध्रप्रदेश या राज्यांनी परदेशातील रोजगारासंबंधी प्रभावी समन्वय व अंमलबजावणीसाठी एकछत्री शिखर संस्था स्थापन केलेल्या आहेत. त्याद्वारे परदेशांतील रोजगाराच्या संधी कुशल मनुष्यबळास उपलब्ध करुन देण्यात येत आहेत.

उपरोक्त पार्श्वभूमी पाहता, परदेशातील रोजगाराच्या संधी महाराष्ट्रातील कुशल मनुष्यबळास उपलब्ध करुन देण्यासाठी “प्रभावी समन्वय व अंमलबजावणीकरिता” महाराष्ट्रात एकछत्री शिखर संस्थेची स्थापना व कार्यान्वयन हा महत्वाचा घटक “Development of Applied Knowledge & skill for Human Development- DAKSH” प्रकल्पामध्ये प्रस्तावित केलेला आहे. या करिता जागतिक बँकेने शिफारस केल्याप्रमाणे “गती फाउंडेशन ” (SFI Impact Foundation या section-8 कंपनीचा प्रकल्प) सोबत कौ.रो.उ.व ना. विभागाने तांत्रिक आणि ज्ञान भागीदारीसंदर्भात सामंजस्य करार केलेला आहे.

त्यानुसार “गती फाउंडेशन”च्या सहाय्याने महाराष्ट्रात कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या अधिपत्याखाली कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम ८ अंतर्गत संस्था स्थापन व कार्यान्वित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

परदेशातील रोजगारासंबंधी प्रभावी व सर्वसमावेशक परिसंस्थेचा विकास करुन त्याद्वारे जगभरातील विविध देश / राज्यांतील रोजगारासंबंधी प्रभावी समन्वय व अंमलबजावणीसाठी महाराष्ट्रात कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या अधिपत्याखाली कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम ८ अंतर्गत “महाराष्ट्र व्यापक आंतरराष्ट्रीय गतीशिलता आणि क्षमता संस्था” **(Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements - MAHIMA)** ही राज्यस्तरीय एकछत्री संस्था स्थापन व कार्यान्वित करण्यात करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

२. **MAHIMA** च्या माध्यमातून NSDC- International, शासनाचे विविध विभाग, कौशल्य विद्यापीठे, नामांकित शैक्षणिक संस्था, कौशल्य प्रशिक्षण / भाषा प्रशिक्षण संस्था, औद्योगिक संघटना (Industries Associations), नामांकित भरती संस्था (Recruiting Agencies) इ. च्या सहाय्याने परदेशातील रोजगार उपलब्धतेसाठीच्या परिसंस्थेचा (Ecosystem) विकास करण्यात येणार आहे.

३.	"महाराष्ट्र व्यापक आंतरराष्ट्रीय गतीशिलता आणि क्षमता संस्था" **(Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements - MAHIMA)** संरचना :-

१)	**संस्थेचे नाव**	कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम ८ अन्वये "महाराष्ट्र व्यापक आंतरराष्ट्रीय गतीशिलता आणि क्षमता संस्था" **(Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements - MAHIMA)**
२)	**उद्देश्य**	NSDC- International, शासनाचे विविध विभाग, कौशल्य विद्यापीठे, नामांकित शैक्षणिक संस्था, कौशल्य प्रशिक्षण / भाषा प्रशिक्षण संस्था, औद्योगिक संघटना (Industries Associations), नामांकित भरती संस्था (Recruiting Agencies) इ. च्या सहाय्याने परदेशातील रोजगार उपलब्धतेसाठीच्या परिसंस्थेचा (Ecosystem) विकास करणे.
३)	**मालकी**	सदर संस्था पूर्णत: (१००%) महाराष्ट्र शासनाच्या (कौ.रो.उ. व ना. विभाग) मालकीची असेल.
४)	**संचालक मंडळ आणि त्यांचे अधिकार**	**परिशिष्ट क्र.१** मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे ९ सदस्यीय संचालक मंडळ कार्यरत असेल.
		१. संस्था, कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम ८ अंतर्गत तरतुदींनुसार स्वायत्त असेल. २. संचालक मंडळास प्रशासकीय सोयीसाठी आवश्यकतेनुसार विविध बाबींसाठी उप समित्या निर्माण करणे व त्यांच्या आदर्श कार्यपद्धती तयार करुन त्यामार्फत कामकाज करण्याची मुभा असेल. ३. MAHIMA संस्थेस भविष्यात वाढणाऱ्या कार्यक्रमाची व्याप्ती पाहता आवश्यक कार्ये पार पाडण्यासाठी अतिरिक्त निधीची आवश्यकता सतत भासेल. याकरिता भविष्यात कंपनीला विविध स्त्रोतांतून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचा विनियोग करता येईल. [उदा. सामाजिक दायित्व निधी (CSR), स्वेच्छा देणगी (VD), शुल्क आकारणी व इतर स्त्रोत]
५)	**कार्ये**	NSDC- International, शासनाचे विविध विभाग, कौशल्य विद्यापीठे, नामांकित शैक्षणिक संस्था, कौशल्य प्रशिक्षण / भाषा प्रशिक्षण संस्था, औद्योगिक संघटना (Industries Associations), नामांकित भरती संस्था (Recruiting Agencies) इ. च्या सहाय्याने परदेशातील रोजगार उपलब्धतेसाठीच्या परिसंस्थेचा (Ecosystem) विकास करणे हा संस्थेचा मुख्य उद्देश्य असून त्याची कार्यकक्षा प्रामुख्याने खालील प्रमुख क्षेत्रांसंबंधी असेल. **i.** आंतरराष्ट्रीय सहकार्य व करार **ii.** जाहिरात आणि प्रसिद्धी **iii.** योग्य उमेदवारांचा डेटा बेस, मार्गदर्शन आणि समुपदेशन **iv.** कौशल्य / भाषा प्रशिक्षण, संस्कृती व शिष्टाचार बद्दल सहाय्य **v.** कागदपत्रांबाबतच्या सुविधा (Documentation Facilitation) **vi.** पीडीओटी (Pre Departure Orientation Training) **vii.** तंत्रज्ञान आणि पायाभूत सुविधा

		viii. परदेशात जाणाऱ्या कुशल मनुष्यबळास कर्ज उपलब्ध करुन देणाऱ्या वित्तीय संस्थांना “First loss Default Guarantee” हमी पुरवठा ix. अपुरा आर्थिक स्रोत असलेल्या कुशल मनुष्यबळास परदेशातील रोजगारासाठी निधी उपलब्धता (Scholarship Fund) x. इतर तद्नुषंगिक बाबी
६)	**कार्यालये व मनुष्यबळ**	मुंबई येथील मुख्य कार्यालय आणि इतर ०५ विभागीय कार्यालयांचे दैनंदिन कामकाज पाहण्यासाठी प्रतिनियुक्तीने व बाह्य स्रोतामार्फत परिशिष्ट क्र. **२** व **३** नुसार मनुष्यबळ घेण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच भविष्यामध्ये संस्थेचा कार्यभार वाढत गेल्यानंतर गरजेनुसार आयटी आणि आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस, डेटा ॲनालिटिक्स यांसह इतर कौशल्ययुक्त मनुष्यबळाच्या सेवा संस्थेला उपलब्ध करुन घेता येतील.
७)	**सल्लागार मंडळ**	संस्थेला कामकाजाबाबत सल्ला / मार्गदर्शन करण्यासाठी मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली सल्लागार मंडळ **परिशिष्ट क्र. ४** येथे दर्शविल्याप्रमाणे कार्यरत असेल.

४. प्रथम ०३ वर्षांकरिता, MAHIMA संस्थेचे मुंबई येथील मुख्य कार्यालय आणि ०५ विभागीय कार्यालयांची स्थापना व त्यांचे कार्यान्वयन तसेच त्याद्वारे प्रस्तावित विविध प्रशिक्षण व समुपदेशन कार्यक्रमांसाठीचा अंदाजे रु. १३२ कोटी इतका खर्च दक्ष प्रकल्पातून भागविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

५. MAHIMA संस्थेस अर्थसंकल्पीय प्राप्त निधीतून तसेच विविध स्रोतांतून मिळणाऱ्या [उदा. सामाजिक दायित्व निधी (CSR), स्वेच्छा देणगी (VD), शुल्क आकारणी व इतर स्रोत] उत्पन्नातून निधीचा विनियोग करण्याची मुभा देण्यात येत आहे.

६. मुख्यमंत्री युवा कार्य प्रशिक्षण योजना (CMYKPY) व प्रमोद महाजन कौशल्य विकास अभियान (PMKUVA) या विभागाच्या दोन योजनांतर्गत दरवर्षी अर्थसंकल्पित होणाऱ्या निधीपैकी 2५ % निधी हा MAHIMA च्या आवश्यक घटकांसाठी राखीव ठेवला जाईल. ज्यामध्ये कौशल्य प्रशिक्षण, कौशल्य वर्धन (Up skilling), पुनर्कौशल्य (Re-skilling), परदेशी भाषा, संस्कृती ओळख (Cultural Orientation), कागदपत्र पडताळणी तसेच परदेशी रोजगार संधीसाठी इतर आवश्यक बाबींचा समावेश असेल.

७. G2G अंतर्गत इतर राष्ट्रांतील सरकारच्या मागण्यांसोबतच, गरजेनुसार कुशल मनुष्यबळ पुरवण्यासाठी भारत सरकारच्या परराष्ट्र मंत्रालयाचा “रिक्रूटमेंट एजन्सी (RA)” परवाना धारण करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

८. आयुक्त, कौ.वि.रो.व उद्योजकता हे महिमाचे नोडल अधिकारी असतील.

९. महिमा MAHIMA संस्थेस एकवेळेचे रु.२.०० कोटी इतके भाग भांडवल दक्ष प्रकल्पाच्या उपलब्ध निधीमधून भागविण्यात येईल.

१०. MAHIMA संस्थेचे दैनंदिन कामकाज पाहण्यासाठी प्रस्तावित केलेल्या प्रतिनियुक्तीच्या तसेच बाह्यस्रोताद्वारे घ्यावयाच्या मनुष्यबळाच्या मानधनावरील खर्चास याद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

११. सदरचा शासन निर्णय दिनांक १७ जानेवारी २०२६ रोजीच्या मा.मंत्रीमंडळ बैठकीत मिळालेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

१२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२६०२०६१४४२१९०९०३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे नावाने व आदेशानुसार,

MANISHA VERMA

Digitally signed by MANISHA VERMA
DN: c=IN, o=Personal, title=2202, 2.5.4.20=c2db39887c1911b725a77fd36389bdd5b364615fedb75d9c0838ff98c4d7faed, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=ad13940cd46b998d221871156f32c2ee899ee8fe4333bf32214366a4af3741da, cn=MANISHA VERMA
Date: 2026.02.06 14:45:20 +05'30'

(मनिषा वर्मा)

अपर मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव,मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री,महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव,मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री (नगरविकास) / मा. उपमुख्यमंत्री (रा.उ.शु.) यांचे सचिव,मुंबई.
४. सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. सर्व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधान भवन, मुंबई,
७. सर्व विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
८. मा. मुख्य सचिव यांचे सह सचिव, मुख्य सचिवांचे कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई,
९. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१०. मुख्य कार्यकारी अधिकारी- महाराष्ट्र इन्स्टिटयूट फॉर ट्रान्सफॉर्मेशन, मुंबई.
११. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-१, मुंबई.
१२. महालेखापाल, लेखापरिक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-२, नागपूर.
१३. सहसंचालक, लेखा व कोषागारे, नवीन प्रशासकीय भवन, मुंबई.
१४. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
१५. निवासी लेखापरिक्षण अधिकारी, मुंबई.
१६. आयुक्त, कौशल्य विकास,रोजगार व उद्योजकता आयुक्तालय, कोकण भवन, नवी मुंबई.
१७. कुलगुरु, रतन टाटा महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ, मुंबई.
१८. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी, मुंबई.
१९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य नाविन्यता सोसायटी, मुंबई.
२०. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२१. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, मुंबई.
२२. सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई /पुणे /नाशिक / अमरावती/ छ. संभाजीनगर / नागपूर.
२३. उप आयुक्त, कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता, विभागीय मुख्यालय मुंबई / पुणे / नाशिक / छ. संभाजीनगर / अमरावती / नागपूर.
२४. सर्व सह सचिव /उप सचिव /अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी, कौशल्य, रोजगार,उद्योजकता व नाविन्यता विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२५. निवड नस्ती / व्यशि-४.

परिशिष्ट क्र.१

संचालक मंडळ (Board of Directors):-

अ.क्र.	पदनाम	मंडळातील पद
१	अ.मु.स./प्र.स./सचिव, कौ.रो.उ.व ना. विभाग, मुंबई.	संचालक (Director)
२	अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मुंबई.	संचालक (Director)
३	सचिव तथा मुख्य राजशिष्टाचार अधिकारी, सा. प्र. विभाग, मुंबई.	संचालक (Director)
४	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, MITRA, मुंबई.	संचालक (Director)
५	आयुक्त, कौशल्य विकास, रोजगार व उद्योजकता आयुक्तालय, नवी मुंबई	संचालक (Director)
६	कुलगुरु, रतन टाटा महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ,मुंबई	संचालक (Director)
७	मुख्य कार्यकारी अधिकारी (खाजगी क्षेत्रातून नियुक्त)	संचालक (Director)
८	मुख्य वित्तीय अधिकारी (खाजगी क्षेत्रातून नियुक्त)	संचालक (Director)
९	परदेश रोजगारासंबंधीच्या क्षेत्रातील विषय तज्ञ (GATI Foundation)	संचालक (Director)

- संचालक मंडळ Chartered Accountant आणि Company Secretary यांची आवश्यकतेनुसार नियुक्ती करेल.

****

परिशिष्ट क्र.२

मुख्य कार्यालयातील पदे-

क्र.	पदनाम	नियुक्तीचे स्वरुप	पदसंख्या
१	मुख्य कार्यकारी अधिकारी (Chief Executive Officer)	कार्यकारी संचालक- **MAHIMA**	१
२	मुख्य वित्तीय अधिकारी (Chief Finance Officer)	कार्यकारी संचालक- **MAHIMA**	१
३	उप संचालक (वित्त व लेखा) (Deputy Director -Accounts & Finance)	प्रतिनियुक्तीने	१
४	वित्त व लेखा अधिकारी (Accounts & Finance Officer)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
५	प्रमुख - परदेशातील मनुष्यबळाची मागणी व ओळख, पूर्तता (Head-Foreign Demand & Supply)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
६	व्यवस्थापक- परदेशातील मनुष्यबळाची मागणी व ओळख (Prog. Manager- Foreign Demand)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
७	व्यवस्थापक - परदेशासाठी मनुष्यबळाची पूर्तता (Prog. Manager- Foreign Supply)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
८	प्रमुख - देशांतर्गत मनुष्यबळाची ओळख, कौशल्य व भाषिक प्रशिक्षण (Head - Domestic Demand, Skills & Language Training)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
९	व्यवस्थापक - देशांतर्गत मनुष्यबळाची ओळख (Prog. Manager- Domestic Demand)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
१०	व्यवस्थापक - देशांतर्गत मनुष्यबळाचे कौशल्य व भाषिक प्रशिक्षण (Prog. Manager - Skills & Language Training)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
११	प्रमुख - डिजिटल व प्लॅटफॉर्म (Head- Digital & Platforms)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
१२	विधि अधिकारी (Law Officer)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
१३	प्रमुख- मानव संसाधन, समुपदेशन व दस्तऐवजीकरण (Head- HR, Counselling & Documentations)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
१४	माध्यम विशेषज्ञ (Media Specialist)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१
१५	यंग प्रोफेशनल्स (Young Professionals)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	५
१६	शिपाई / बहुकुशल मनुष्यबळ (Peon / Multi Skilled Manpower)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	४
एकूण			२३

- "गती फाउंडेशन" हे मुख्य कार्यकारी अधिकारी- **MAHIMA** यांना तांत्रिक सहकार्य व दैनंदिन कार्यक्रम अंमलबजावणीमध्ये सहाय्य करेल.

****

परिशिष्ट क्र.३

५ विभागीय कार्यालयांतील पदे –

अ.क्र.	पदनाम	नियुक्तीचे स्वरुप	पदसंख्या
१	व्यवस्थापक- परदेशातील मनुष्यबळाची मागणी व ओळख (Prog. Manager – Demand & Supply)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	५
२	यंग प्रोफेशनल्स Young Professionals	बाह्य स्त्रोतामार्फत	१०
३	शिपाई / बहुकुशल मनुष्यबळ (Peon / Multi Skilled Manpower)	बाह्य स्त्रोतामार्फत	५
एकूण			२०

****

परिशिष्ट क्र.४

सल्लागार मंडळ (Advisory Board)-

अ.क्र.	पदनाम	मंडळातील पद	क्षेत्र
१	मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र , मुंबई	अध्यक्ष	महाराष्ट्र शासन
२	मा. उपमुख्यमंत्री (नगरविकास), महाराष्ट्र , मुंबई	सह अध्यक्ष	-//-
३	मा. उपमुख्यमंत्री (रा.उ.शु.), महाराष्ट्र , मुंबई	सह अध्यक्ष	-//-
४	मा. मंत्री, कौ.रो.उ.व ना. विभाग, मुंबई	उपाध्यक्ष	-//-
५	मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मुंबई	सदस्य	-//-
६	प्र.स./अ.मु.स., कौ.रो.उ.व ना. विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
७	अ.मु.स., वित्त विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
८	सचिव तथा मुख्य राजशिष्टाचार अधिकारी, सा. प्र.विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
९	प्रधान सचिव, उद्योग विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
१०	प्रधान सचिव, कामगार विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
११	प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
१२	प्र.स. / अ.मु.स., उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
१३	सचिव (१), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
१४	सचिव (२), सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
१५	सचिव, वैद्यकीय शिक्षण विभाग, मुंबई	सदस्य	-//-
१६	मु.का.अ., MITRA, मुंबई	सदस्य	-//-
१७	आयुक्त, कौ.वि.रो.व उ. आयुक्तालय	सदस्य	-//-
१८	कुलगुरु, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ	सदस्य	-//-
१९	कुलगुरु,रतन टाटा महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विद्यापीठ	सदस्य	-//-
२०	कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	सदस्य	-//-
२१	संचालक, व्य.शि.व प्र. संचालनालय, मुंबई	सदस्य	-//-
२२	संचालक, म.रा.कौ.व्या.शि.व प्र. मंडळ	सदस्य	-//-
२३	संचालक, महाराष्ट्र तांत्रिक शिक्षण संचालनालय	सदस्य	-//-
२४	संचालक, म.रा.शै. संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद	सदस्य	-//-
२५	GATI Foundation Project	सदस्य	(Section 8 कंपनी प्रकल्प)
२६	प्रोटेक्टर ऑफ इमिग्रंट, MEA, मुंबई	निमंत्रित	केंद्र शासन
२७	प्रादेशिक पासपोर्ट अधिकारी, MEA, मुंबई	निमंत्रित	-//-

२८	मु.का.अ., राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळ - आंतरराष्ट्रीय	निमंत्रित	-//-
२९	जागतिक बँक प्रतिनिधी (१ सदस्य)	निमंत्रित	बहुपक्षीय वित्त पुरवठा संस्था
३०	परदेशी भाषा व शिष्टाचार क्षेत्रातील तज्ज्ञ (२ सदस्य)	निमंत्रित	खाजगी क्षेत्र
३१	राष्ट्रीयीकृत बँक / वित्तीय संस्थेचे व्यवस्थापकीय संचालक / मु.का.अ. (२ सदस्य)	निमंत्रित	वित्त क्षेत्र
३२	भरती संस्था तज्ज्ञ /नामांकित परदेशी नियोक्ता (२ सदस्य)	निमंत्रित	खाजगी क्षेत्र

- मा. अध्यक्ष यांना सदर बैठकीस आवश्यकतेनुसार तज्ज्ञ व्यक्ती /संस्था यांना निमंत्रित करण्याचे अधिकार राहतील.

****

Regarding establishment and operationalization of the “Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements - MAHIMA” under Section 8 of the Companies Act, 2013 under the SEEID..

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

Skills, Employment, Entrepreneurship & Innovation Department

Government Resolution No.: SD&E -17029/8/2025- VE-4 -SDE

Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk,

Mantralaya, Mumbai 400 032.

Date: 06th February, 2026.

Read :- No.1. SEEID Govt. Res. No. WBP-2023/CR. No.06/VE-4, dated 18/12/2023.

No.2. Vikasit Maharashtra Vision-2047: Inclusivity, Subject - Education & Skill

Preamble: -

Due to improved healthcare facilities and better living standards in developed countries, the life expectancy of people there has increased. Therefore, the proportion of elderly compared to the youth in the population of developed countries has significantly increased. This has led to shortage of young and skilled manpower in advanced economies. Consequently, a large gap has arisen between the demand and supply of manpower in sectors such as healthcare, banking, construction, tourism & hospitality, transport, science & technology, manufacturing, social assistance, education services, agriculture, IT, etc. India has demographic dividend and the proportion of the working-age group (age 18 to 45 years) in the population is 60-65 percent. At present, the country faces the challenge of providing employment opportunities to this working-age group. The Central Government has always been striving to provide employment opportunities to the youth of our country. Among these, Maharashtra has been at the forefront of supplying trained manpower in the country and abroad to industrial organizations through the Department of Skill, Employment, Entrepreneurship & Innovation as well as through other departments. Maharashtra has a wide network of more than 1000 Industrial Training Institutes (ITIs) in public and private sectors combined, 350+ polytechnics and 800+ engineering colleges, medical and pharmacy colleges, as well as other education and training institutions related to service sectors,

through which lakhs of skilled workers are being prepared in agriculture & allied sectors, industry, construction, health, hospitality, logistics, banking, manufacturing, IT, and service sectors.

Currently, due to rising opportunities of overseas employment and the higher wages available, the inclination of the Indian youth towards international employment has been increasing for the past few years in Maharashtra. The states of Kerala, Telangana, and Andhra Pradesh have established apex state level agencies for effective coordination and implementation regarding overseas employment.

Under the World Bank-assisted 'Development of Applied Knowledge & skill for Human Development - DAKSH' project, currently under implementation in the state one of the components is 'Establishment and operationalization of an apex institution in Maharashtra for effective coordination and implementation regarding overseas employment. The Department of Skill, Employment, Entrepreneurship & Innovation has also entered into a Memorandum of Understanding with GATI Foundation under aegis of SFI Foundation as a technical and knowledge partner. It is proposed to create a Section 8 Company, under The Companies Act 2013 as an apex agency to facilitate overseas employment in the state.

Government Resolution:-

For developing an effective and comprehensive ecosystem regarding overseas employment and thereby for effective coordination and implementation regarding overseas employment, approval is hereby granted vide this Government Resolution to establish and operationalize an apex agency **'Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements (MAHIMA)' under the Section 8 of The Companies Act 2013.**

2. MAHIMA would facilitate creation of robust eco-system for overseas employment through various stakeholders including NSDC-International, various Government departments, Skill Universities, reputed educational institutions, skill training/language training institutions, Industry Associations, reputed Recruiting Agencies, etc.

3. "Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements – MAHIMA" Structure:-

1)	**Name of the Institution**	"Maharashtra Agency for Holistic International Mobility & Advancements - MAHIMA" under Section 8 of the Companies Act, 2013

2)	**Objective**	To develop an ecosystem for the availability of overseas employment with the assistance of stakeholders including NSDC-International, various Government departments, Skill Universities, reputed educational institutions, skill training/language training institutions, Industry Associations, reputed Recruiting Agencies, etc.
3)	**Ownership**	The said institution will be wholly (100%) owned by the Government of Maharashtra (Skills, Employment & Innovation Department).
4)	**Board of Directors and their Powers**	As shown in **Appendix No.1**, a 9-member Board of Directors will be functional. • The institution will be autonomous as per the provisions under Section 8 of the Companies Act, 2013. • The Board of Directors will be permitted to create sub-committees for various matters as required for administrative convenience and to prepare their model operating procedures and conduct business through them. • To facilitate future expansion and meeting the needs of funds, the company is authorized to generate revenue and raise resources from various sources including Corporate Social Responsibility (CSR), Voluntary Donations (VD), fee charges, and other sources in addition to budgetary support from state and central government.
5)	**Functions**	The main objective of the institution is to develop an ecosystem for the availability of overseas employment with the assistance of NSDC-International, various Government departments, Skill Universities, reputed educational institutions, skill training/language training institutions, Industry Associations, reputed Recruiting Agencies, etc. The scope of work is as follows: I. Promoting International cooperation and agreements II. Advertising and outreach III. Database, guidance and counseling of suitable candidates IV. Skill/Language training, assistance regarding culture and etiquette V. Documentation facilitation

		VI. PDOT (Pre-Departure Orientation Training) VII. Building technology and infrastructure for facilitation of overseas employment VIII. Provision of "First Loss Default Guarantee" to financial institutions providing loans to skilled manpower going abroad IX. Availability of funds (Scholarship Fund) for skilled manpower with inadequate financial resources for overseas employment X. Any other activities in furtherance of the objectives of MAHIMA
6)	**Offices and Manpower**	Approval is granted to engage manpower on deputation and through external hiring as per **Appendix No. 2 and 3** to manage the day-to-day work of the head office at Mumbai and other 05 divisional offices. As work expands MAHIMA is authorized in future, to hire necessary professional manpower with IT and other skills including Artificial Intelligence, Data Analytics, etc. as per need.
7)	**Advisory Board**	An Advisory Board will function under the chairmanship of the Hon. Chief Minister, MH, to advise/guide the functioning of the institution, as shown at **Appendix No. 4.**

4. For the first 03 years, approval is granted to meet the estimated expenditure of Rs. 132 crores from the DAKSH project for establishing and operationalizing MAHIMA institution's head office at Mumbai and 05 divisional offices and for various programs and activities.

5. MAHIMA is permitted to utilize funds from budgetary receipts as well as income received from various sources e.g., Corporate Social Responsibility (CSR), Voluntary Donations (VD), fee charges, and other sources.

6. 25% of the funds budgeted annually under the two schemes of the Department—Chief Minister Youth Work Training Scheme (CMYKPY) and Pramod Mahajan Kaushalya Vikas Abhiyan (PMKUVA) shall be reserved for essential components of MAHIMA including Skilling, Upskilling, Reskilling, Foreign language, Cultural orientation, Document verification and other requirement for the said employment opportunity.

7. The said institution is permitted to hold the "Recruitment Agency (RA)" license of the Ministry of External Affairs, Government of India, for supplying skilled manpower as per need including G2G agreements.

8. "The Commissioner, Skill Development, Employment and Entrepreneurship, shall be the Nodal Officer for MAHIMA.

9. A share capital of Rs. 2.00 crore for the MAHIMA institution will be provided from the available funds of the DAKSH project.

10. Approval is hereby granted to the recurring expenditure for the proposed manpower engaged for day-to-day functioning of the MAHIMA institution.

11. This Government Resolution is being issued in accordance with the approval received in the Cabinet meeting dated 17 January 2026.

12. This Government Resolution has been made available on the website of the Government of Maharashtra www.maharashtra.gov.in and its index number is 202602061442190903. This order is being issued after being digitally signed.

In the name of and by order of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA

Digitally signed by MANISHA VERMA
DN: c=IN, o=Personal, title=2202, 2.5.4.20=c2db39887c1911b725a77fd36389bdd5b364615fedb75d9c0838ff98c4d7faed, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=ad13940cd46b998d221871156f32c2ee899ee8fe4333bf32214366a4af3741da, cn=MANISHA VERMA
Date: 2026.02.06 14:45:55 +05'30'

(Manisha Verma)

Additional Chief Secretary, Government of Maharashtra

Copy to -

1. Secretary to the Hon. Governor, Maharashtra State, Mumbai.
2. Principal Secretary to the Hon. Chief Minister, Maharashtra State, Mumbai.
3. Secretaries to Hon. Deputy Chief Minister (Urban Development) / Hon. Deputy Chief Minister (State Excise), Mumbai.
4. Private Secretaries to all Hon. Ministers, Mantralaya, Mumbai.
5. Private Secretaries to all Hon. Ministers of State, Mantralaya, Mumbai.
6. Private Secretary to the Leader of Opposition, Legislative Council/Legislative Assembly, Vidhan Bhavan, Mumbai.
7. All Members of the Legislature, Maharashtra State, Mumbai.
8. Joint Secretary to the Chief Secretary, Office of the Chief Secretary, Mantralaya, Mumbai.
9. All Additional Chief Secretaries/Principal Secretaries/Secretaries of all Departments, Mantralaya, Mumbai.
10. Chief Executive Officer, Maharashtra Institute for Transformation, Mumbai.

11. Accountant General, Audit/Accounts & Entitlement, Maharashtra-1, Mumbai.
12. Accountant General, Audit/Accounts & Entitlement, Maharashtra-2, Nagpur.
13. Joint Director, Accounts & Treasuries, New Administrative Building, Mumbai.
14. Pay & Accounts Officer, Mumbai.
15. Resident Audit Officer, Mumbai.
16. Commissionerate of Skill Development, Employment & Entrepreneurship, Konkan Bhavan, Navi Mumbai.
17. Vice-Chancellor, Ratan Tata Maharashtra State Skill University, Mumbai.
18. Chief Executive Officer, Maharashtra State Skill Development Society, Mumbai.
19. Chief Executive Officer, Maharashtra State Innovation Society, Mumbai.
20. Director, Directorate of Vocational Education & Training, Maharashtra State, Mumbai.
21. Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education & Training, Mumbai.
22. Joint Director, Vocational Education & Training Regional Office, Mumbai / Pune / Nashik / Amravati / Ch. Sambhajinagar / Nagpur.
23. Deputy Commissioner, Skill Development, Employment & Entrepreneurship, Divisional HQ Mumbai / Pune / Nashik / Ch. Sambhajinagar / Amravati / Nagpur.
24. All Joint Secretaries / Deputy Secretaries / Under Secretaries / Desk Officers, Department of Skill, Employment, Entrepreneurship & Innovation, Mantralaya, Mumbai.
25. Selection File / VE-4.

Appendix No.1

Board of Directors:-

Sr. No.	Designation	Position on Board
1	Addl. Chief Secretary/Principal Secretary, SEEID	Director
2	Additional Chief Secretary, Finance Department	Director
3	Secretary & Chief of Protocol, General Administration Department, Mumbai	Director
4	Chief Executive Officer, MITRA, Mumbai	Director
5	Commissioner, SDE&E Commissionerate, Navi Mumbai	Director
6	Vice-Chancellor, Ratan Tata Maharashtra State Skill University, Mumbai	Director
7	Chief Executive Officer (Appointed from Private Sector)	Director
8	Chief Financial Officer (Appointed from Private Sector)	Director
9	Subject Expert in the field of Overseas Employment (GATI Foundation)	Director

- The Board of Directors will appoint a Chartered Accountant & Company Secretary as per need.

****

Appendix No.2

Posts at Head Office:-

No.	Post Name	Nature of Appointment	No. of Posts
1	Chief Executive Officer	Executive Director - MAHIMA	1
2	Chief Finance Officer	Executive Director - MAHIMA	1
3	Deputy Director (Accounts & Finance)	On Deputation	1
4	Accounts & Finance Officer	External Source	1
5	Head - Foreign Demand & Supply	External Source	1
6	Prog. Manager - Foreign Demand	External Source	1
7	Prog. Manager - Foreign Supply	External Source	1
8	Head - Domestic Demand, Skills & Language Training	External Source	1
9	Prog. Manager - Domestic Demand	External Source	1
10	Prog. Manager - Skills & Language Training	External Source	1
11	Head - Digital & Platforms	External Source	1
12	Law Officer	External Source	1
13	Head - HR, Counselling & Documentations	External Source	1
14	Media Specialist	External Source	1
15	Young Professionals	External Source	5
16	Peon / Multi Skilled Manpower	External Source	4
		Total	23

- “GATI Foundation” will assist the Chief Executive Officer - MAHIMA in technical assistance and day-to-day program implementation.

****

Appendix No. 3

Posts at 5 Divisional Offices:-

Sr. No.	Post Name	Nature of Appointment	No. of Posts
1	Prog. Manager (Demand & Supply)	External Source	5
2	Young Professionals	External Source	10
3	Peon / Multi Skilled Manpower	External Source	5
		Total	20

****

Appendix No.4

Advisory Board: -

Sr. No.	Designation	Position on Board	Sector
1	Hon. Chief Minister, MH, Mumbai.	Chairperson	GoM
2	Hon. Dy. CM (Urban), MH, Mumbai.	Vice Chairperson	-//-
3	Hon. Dy. CM (State Excise), MH, Mumbai.	Vice Chairperson	-//-
4	Hon. Minister, SEEID, Mumbai.	Dy. Chairperson	-//-
5	Chief Secretary, GoM, Mumbai.	Member	-//-
6	Pr. Secy./Addl. Chief Secy., SEEID	Member	-//-
7	Addl. Chief Secretary, Finance Department, Mumbai	Member	-//-
8	Secretary & Chief of Protocol, GAD	Member	-//-
9	Principal Secretary, Industries Department	Member	-//-
10	Principal Secretary, Labour Department	Member	-//-
11	Principal Secretary, School Education Department	Member	-//-
12	Pr. Secy./Addl. Chief Secy., Higher & Technical Education Department	Member	-//-
13	Secretary (1), Public Health Department	Member	-//-
14	Secretary (2), Public Health Department	Member	-//-
15	Secretary, Medical Education Department	Member	-//-
16	CEO, MITRA, Mumbai	Member	-//-
17	Commissioner, SDE&E Commissionerate	Member	-//-
18	Vice-Chancellor, Maharashtra University of Health Sciences	Member	-//-
19	Vice-Chancellor, Ratan Tata Maharashtra State Skill University	Member	-//-

20	Labour Commissioner, Maharashtra State	Member	-//-
21	Director, Directorate of Vocational Education & Training	Member	-//-
22	Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education & Training	Member	-//-
23	Director, Directorate of Technical Education, Maharashtra	Member	-//-
24	Director, Maharashtra State Council of Educational Research & Training	Member	-//-
25	GATI Foundation Project	Member	(Section 8 Company Project)
26	Protector of Emigrants, MEA, Mumbai	Invitee	GoI
27	Regional Passport Officer, MEA, Mumbai	Invitee	-//-
28	CEO, NSDC – International	Invitee	-//-
29	World Bank Representative (1 member)	Invitee	Multilateral Financing Institution
30	Experts in Foreign Languages & Etiquette (2 members)	Invitee	Private Sector
31	Managing Director / CEO of Nationalized Bank / Financial Institution (2 members)	Invitee	Finance Sector
32	Recruiting Agency Experts / Reputed Foreign Employers (2 members)	Invitee	Private Sector

- The Hon. Chairperson will have the powers to invite expert Individuals/institutions to the said meeting as required.

****